

PLEASE NOTE! THIS IS SELF-ARCHIVED VERSION OF THE ORIGINAL ARTICLE

To cite this Article: Keränen, K. (2017) Polkuni AMK-maisterista väitöskirjatutkijaksi. Teoksessa Kimmo Mäki, Liisa Vanhanen-Nuutinen, Hannu Kotila (toim.) AMK-maisteri - Työelämän moniosaaja. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Haaga-Helian julkaisut, 196-203.

URL: https://shop.haaga-helia.com/WebRoot/HaagaHelia/Shops/Haaga/MediaGallery/Import/HH_AMK-maisteri_verkkoversio.pdf

Polkuni AMK-maisterista Cambridgen yliopiston väitöskirjatutkijaksi

Krista Keränen

Aluksi

Onko AMK-maisterin tulevaisuus täynnä mahdollisuuksia vai umpikuja? Omalla kohdallani ammattikorkeakoulututkintoni eivät ole ainoastaan vieneet osaamistani eteenpäin, vaan myös mahdollistaneet tasaisen urakehityksen sekä jatko-opiskelun kansainvälisessä huippuyliopistossa. Moni nuori saattaa kuitenkin edelleen kokea ammattikorkeakoulututkinnon alempiarvoisena verrattuna yliopistotutkintoon. Tähän voi olla monia syitä kuten se, että AMK-maistereiden jatko-opintomahdollisuuksista ei ole tarjolla tarpeeksi tietoa. Lisäksi Suomessa jatko-opiskelupaikan saaminen on tehty haastavaksi. Jatko-opiskelupaikkaa haettaessa hämmennystä saattavat aiheuttaa muun muassa nykyiset ammattikorkeakoulun tutkintotutkimukset, jotka tulisivatkin uudistaa sisältämään virallisesti sanat *maisteri* ja *kandidaatti*. Lisää haasteita asettavat myös kotimaisten perinteisten yliopistotoimijoiden jatko-opiskelulle asettamat esteet, kuten vaaditut lisäopinnot.

Haasteista huolimatta minun tapauksessani AMK-maisteritutkinto avasi ovet kansainväliseen huippuyliopistoon. Tutkintoni perusteella minut hyväksyttiin vuoden 2010 lokakuussa väitöskirjan tekijäksi Cambridgen yliopistoon, jossa AMK-maisteritaustaani suhtauduttiin kuin mihin muuhun tahansa maisterin tutkintoon. Ymmärtääkseni olen Suomen ensimmäinen AMK-maisteri, joka on hyväksytty kansainväliseen huippuyliopistoon tekemään väitöskirjaa.

Toki hyväksyntä oli aluksi kohdallani ns. ehdollinen (engl. *probationary*), kuten se on kaikille opiskelijoille. Ehdollisuus tarkoittaa käytännössä sitä, että yliopisto myöntää lopullisen opiskeluoikeuden

sitten, kun ensimmäisen vuoden opinnot on hyväksyttävästi suoritettu. Omalla kohdallani näin tapahtui ja opinto-oikeuteni vahvistettiin. Vuonna 2015 väittelin ja valmistuin filosofian tohtoriksi. Kuinka tässä näin kävi ja miten selviydyin? Kerron siitä tässä artikkelissa. Toivon tarinani innostavan sekä ammattikorkeakouluopintoja harkitsevia että jatko-opintomahdollisuudesta haaveilevia. Lisäksi toivon kokemukseni vahvistavan oikeiden päätösten tekemistä AMK-tutkintonimikkeiden uudistamisessa ja jatko-opintomahdollisuuksien luomisessa kotimaahan.

Polkuni AMK-maisteriksi

Vuosi 1989 oli ylioppilasvuoteni. Kirjoitin vuoden ”myöhässä”, koska olin ollut vaihto-oppilaana Yhdysvalloissa. Opintoissani olin keskittien kulki- ja. Sain arvosanoja laidasta laitaan, mutta keskiarvoni pysytteli kahdeksan hujakoilla. Ylioppilastodistukseni keskiarvosana oli magna cum laude approbatur (M). Kun valmistumisestani oli kulunut vuosi, hain opiskelemaan Helsingin Kauppakorkeakouluun, mutta jäin vajaan pisteen päähän opiskelupaikasta. Toinen vaihtoehtoni oli koulututtautua liikennelentäjäksi. Sen toteutumisen kuitenkin esti heti alussa likinäköisyyteni. A ja B vaihtoehdot jäivät toteutumatta, mutta tilalle tuli jotakin muuta.

Perustimme vuonna 1991 siskoni Raisan ja äitini Annelin kanssa Juhlal palvelu Gourmande Oy:n. Jo isoäitimme Kaisu oli työskennellyt johtajana ruoka-alalla ja järjestellyt aina suvun pitoja. Me jatkoimme nyt työtä hänen jalanjäljissään. Alussa juhlapalvelumme toimi harrastuksen pohjalta. Harrastuksemme alkoi kuitenkin saada ammattimaisia piirteitä, kun ensin minä aloitin neljä vuotta kestävä hotelli- ja ravintolaesimiehen opinnot Espoon hotelli- ja ravintolaoppilaitoksessa ja vuotta myöhemmin siskoni Raisa aloitti ravintolakokin opinnot samaisessa koulussa.

1990-luvun alussa Suomessa käynnistettiin ammattikorkeakoulukokeilu. Koin sen mainioksi ja virkistäväksi vaihtoehdoksi perinteiselle yliopistolle. Hain ensimmäisten joukossa vuonna 1992 opiskelemaan talouden ja hallinnon tradenomiksi. Vaikka Gourmande Oy:n liikevaihto oli jo toisena vuotena peräkkäin kaksinkertaistunut, oli sen kannattavuus heikko. Lisäksi ajattelin, että ammattitaitoisen yrittäjän on osattava myös hallinnoida ja laskea. Valmistuin hotelli- ja ravintolaesimieheksi Espoon hotelli- ja ravintolaoppilaitoksesta vuonna 1995 ja tradenomiksi Espoon-Vantaan ammattikorkeakoulusta vuonna 1997.

Opiskelu kiinnosti edelleen ja halusin täydentää hotelli- ja ravintolaesimiehen opistoasteen koulutustani ammattikorkeakoulurestonomin tutkinnolla. Minut hyväksyttiin Espoon-Vantaan ammattikorkeakoulun opiskelijaksi, ja sain aikaisemman koulutukseni perusteella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, jota noudattamalla valmistuin AMK-restonomiksi vuonna 2001.

1990-luvun lopulla catering-alan kasvun ja suosion takia ravintolakoulujen opintosuunnitelmiin lisättiin juhlapalveluun liittyviä opintoja. Kokemuksellani ja koulutuksellani pääsin juhlapalvelualan tuntiopettajaksi. Jossain vaiheessa huomasin opettavani alan oppiaineita kolmessa eri oppilaitoksessa sekä aikuisille että nuorille. Näistä yksi oli Laurea-ammattikorkeakoulu.

Opettajuus kiinnosti ja Gourmande Oy:stä sain ammennettua opiskelijoille loistavia tosielämän esimerkkejä. Lain puitteissa olin kuitenkin epäpätevä opettamaan, joten vuonna 1999 aloitin vuoden mittaiset ammatilliset opettajaopinnot Helia ammattikorkeakoulussa. Ensimmäinen lapseni Laura oli kymmenen päivän ikäinen aloittaessani opintoni ja seuraavan vuoden aikana hän sai usein katsella opiskelevaa äitiä. Koin silti, että minulla oli ruhtinaallisesti aikaa, koska en hetkeen opettanut ja Raisa-sisko ni vastasi pääosin Gourmande Oy:n toiminnasta. Valmistuttuani Helia ammattikorkeakoulusta opinnoissani koitti hetkellinen suvantovaihe, jolloin opiskelun sijaan opetin yhä enemmän Laureassa ja toimin yrittäjänä Gourmande Oy:ssä.

Vuonna 2006 käynnistettiin Suomen ensimmäiset palveluliiketoiminnan ylempään ammattikorkeakoulututkintoon (AMK-maisteri) tähtäävät koulutukset. Alkuaikoina tätä koulutusohjelmaa toteuttivat yhteistyönä Haaga-Helia ammattikorkeakoulu ja Laurea. Koska olin Laureassa töissä, hain opiskelupaikkaa Haaga-Helia ammattikorkeakoulusta ja sain sen. Opinnot olivat laajuudeltaan 90 opintopistettä ja niiden kesto oli puolitoista vuotta.

Ohjeistuksen mukaan koulutusohjelmasta oli tarkoitus valmistua keväällä 2007. Uskon yllättäneeni opettajani, kun ilmoitin valmistumishalukkuudestani jo toukokuussa 2007 – olin sillä kertaa ainoa ja Suomen ensimmäinen tämän koulutusohjelman AMK-maisteri. Mahdollisuuden nopeaan valmistumiseeni antoi toinen äitiyslomani Toivo-poikani synnyttyä vähän ennen aikojaan 4.12.2006. Toivo oli rauhallinen ja nukkui äidin kirjoittaessa opinnäytetyötään. Myös opettajieni antamalla tuella oli suuri merkitys etenemiseeni. Varsinkin AMK-maisteriopinnäytetyöni

ohjaajan yliopettaja Vesa Taatilan panostus ja innostaminen oli korvaamaton apu.

Valmistumiseni jälkeen olin muodollisesti pätevä työskentelemään lehtorina ammattikorkeakoulussa. Siskoni vastatessa pääosin Gourmande Oy:n toiminnasta pystyin opettamaan vakituisesti Laureassa. Lisää mahdollisuuksia tarjoutui, kun Laurean Leppävaaran yksikkö siirtyi uudenlaiseen johtamisjärjestelmään, johon avautui kolme kehittämispäällikön paikkaa. Olin aina pitänyt esimiestyöstä ja ajatus uusista haasteista kutkutti, joten hain yhtä näistä paikoista. Syksyllä 2008 aloitin Leppävaaran yksikön uutena sisäisten palveluiden kehittämispäällikkönä.

AMK-maisterikoulutuksen opinnäytetyöohjaajani Vesa Taatilan kannustamana olin jo pitkään pohtinut mahdollisuutta lähteä työstämään väitöskirjaa. Perheellisenä ja kaiken muun tekemisen ohella totesin sen mahdottomaksi tehtäväksi ja koin, että sivutyönäni en voi väitöskirjaa tehdä. Lisäksi tiesin, että motivaatiokseni ei riittänyt väitöskirjan tekeminen pelkästään oman osaamiseni kehittämiseksi, vaan halusin että työ olisi tarpeellinen ja hyödyllinen myös muille osapuolille. Laurean hanke-toiminnan kautta väitöskirjan kokopäiväinen työstäminen tuli kuitenkin lopulta mahdolliseksi, joten tartuin työhön heti.

Sain myös tukea kollegoiltani Laureassa: yliopettaja Katri Ojasalo ryhtyi kirjoittamaan kanssani Tekesin hankehakemusta. Myös silloinen esimieheni Maarit Fränti sekä rehtori Pentti Rauhala ja aluerehtori Jaakko Tarkkanen tukivat tutkimushankettamme monin tavoin. Pala palalta tulevaisuus alkoi hahmottua. Tekesin tutkimusrahoituksen yhtenä vaatimuksena oli, että yrityskumppanien tulee rahoittaa tutkimusprojektia vähintään 10%:lla. Lisäksi tutkimusta tulee toteuttaa yhteistyössä muiden tutkimuslaitosten kanssa. Kesäkuussa 2010 meillä oli tarvittava yritysrahoitus kasassa ja tutkimuslaitoskumppanina VTT, minkä myötä Laurea-ammattikorkeakoululle mahdollistui hankehakemuksen jättäminen Tekesin Serve-rahoitusohjelmaan.

Hankehakemus sisälsi väitöskirjatutkimuksen ja tutkijavaihdon Cambridgen yliopistoon. Tapahtumarikkaan hakuprosessin jälkeen Cambridgen yliopisto hyväksyi minut syyskuussa 2010 väitöskirjaopiskelijaksi, lähes samaan aikaan, kun Tekes myönsi hankkeelle rahoituksen. Jo loka-kuussa 2010 aloitin opintoni Cambridgen yliopistossa insinööristieteiden puolella Design Management Group -tutkimusryhmän tutkijana ja pääsin ensimmäistä kertaa 41 vuoden iässä asumaan aitoon Sidney Sussex Collegin -opiskelija-asuntolaan. Tunsin olevani kuin Liisa Ihmemaassa.

Cambridgen yliopiston väitöskirjaopinnot

Cambridgen yliopiston väitöskirjaprosessi on moniulotteinen. Rohkenisin jopa sanoa, että se on monin verroin moniulotteisempi kuin suomalainen väitöskirjaprosessi. Cambridgen väitöskirjaprosessiin kuuluu itse opiskelun – joka usein tapahtuu ryhmissä – lisäksi vahva ja aktiivinen sosiaalinen ulottuvuus. Väitöskirjaprosessilla on myös selkeä alku ja loppu, mikä tarkoittaa, että väitöskirja pitää saada arviointikuntoon neljän vuoden sisällä sen aloittamisesta. Itselläni tämä aikaraja oli 30.9.2014.

Cambridgen yliopisto edellyttää, että väitöskirjaopiskelijat asuvat pääosin Cambridgessa koko opiskelunsa ajan. Lukuvuosi jakaantuu kolmeen lukukauteen, joista jokainen kestää keskimäärin yhdeksän viikkoa. Luku-kauden aikana väitöskirjaopiskelija tapaa ohjaajansa lähes joka viikko, toisin sanoen odotusarvona on, että työ etenee tasaisesti. Ensimmäisen vuoden opinnot sisälsivät tutkimuksen filosofiaa, tutkimusmetodologiaa, tieteellisten artikkelien analysointia sekä esiintymis- ja viestintätaitoja. Vuosi ei ollut helppo, mutta onneksi AMK-maisteriopintoni olivat jo sisältäneet näitä samoja asioita. Nyt näihin aihealueisiin perehdyttiin vain laajemmin ja syvällisemmin. Tässä kohtaa on hyvä mainita, että ennen AMK-maisteriopintoja olin keskikertainen kirjoittaja ja teoreettinen ajattelu ei kuulunut vahvuksiini. AMK-maisteriopintojen aikana minulla kuitenkin heräsi halu kehittyä kirjoittamisessa ja tieteellisessä ajattelussa. Cambridgen yliopisto tarjosi tähän loistavan mahdollisuuden.

Ensimmäisen vuoden päätteeksi jokaisen opiskelijan edellytetään jättävän arviointiin ensimmäisen vuoden raportti (*first year report*). Tämä raportti vastaa työmäärältään AMK-maisterin opinnäytetyötä ja sillä osoitetaan kyky tehdä tieteellistä tutkimusta. Raporttini sisälsi tutkimuskuvauksen ja tulokset eksploratiivisesta tutkimuksesta (*exploratory study*) liittyen yhteiskehittämiseen palveluliiketoiminnassa. Eksploratiivinen tutkimusote valitaan silloin, kun tutkimusaiheesta on vain vähän tai ei ollenkaan aiempaa tietoa. Ensimmäisen vuoden jälkeen jokaiselta väitöskirjaopiskelijalta odotetaan myös suoriutumista ensimmäisen vuoden väitöstilaisuudesta (*first year viva*), jossa siihen mennessä tehtyä tutkimustyötä ja sen raportointia perusteellaan sekä harjoitellaan lopullista väitöstilaisuutta varten.

Näiden lisäksi tiedekunta järjestää konferenssin, johon ensimmäisen vuoden opiskelijoiden odotetaan valmistavan tutkimusabstrakti ja tutkimusposterit ja jossa heidän tulee esittää tutkimuksensa konferenssiyleisöl-

le. Opiskelupaikan vahvistaminen edellyttää, että ensimmäisen vuoden raportti on hyväksytty, ensimmäisen vuoden väitöstilaisuus hoidettu, tutkimusabstrakti ja -posterit julkaistu, konferenssiesitys pidetty ja vaadittavat ensimmäisen vuoden opinnot suoritettu.

Ensimmäisen vuoden jälkeen opintojen tahti Cambridgessa tavallisesti hieman helpottaa. Toinen vuosi onkin suvantovuosi, koska sen jälkeen paine valmistumisesta ja väitöskirjatyön loppuunsaattamisesta jälleen kasvaa. Cambridgen yliopisto edellyttää, että väitöskirjaopiskelija asuu Cambridgessa tai sen lähistöllä pääsääntöisesti koko opiskelunsa ajan. Omalla kohdallani päätin kuitenkin hakea ns. ”work away leave” -lupaa, joka tarkoitti sitä, että osan vuodesta saisin tehdä tutkimusta muualla kuin Cambridgessa. Hakemukseni hyväksyttiin, minkä myötä käytännössä asuin syksyt Cambridgessa ja keväisin tein pääsääntöisesti tutkimusta case-yrityksien kanssa Suomessa. Kesäisin fokusoiduin kirjoittamiseen. Väitöskirjani on monografia; ns. artikkeliväitöskirjoja ei Cambridgessa opiskeluaikani ymmärtääkseni tehty. Sen sijaan väitöskirjaprosessin aikana odotusarvo on, että opiskelija julkaisee artikkeli- tai konferenssijulkaisuja muun työn ohella.

Opintojeni loppua kohden paine kasvoi ja, vaikka sain paljon tukea, oli tämä opintopolkuni ehdottomasti tiukin paikka. Mahdollisesti haastavin tilanne osaltani oli kenties siinä vaiheessa, kun olin saanut ensimmäisen kerran väitöskirjani kokonaisuudessaan kirjoitettua ja naivisti ajattelin sen olevan lähes valmis. Sain ohjaajaltani kannustavaa palautetta ja arvion, että noin puolen vuoden päästä väitöskirjani olisi varmasti lopullisesti valmis. Tähän kohtaan voin vain todeta, että väitöskirjan tekeminen tekee erittäin nöyräksi.

Cambridgen yliopiston väitösprosessi ei tunne esitarkastusta, vaan väitökseen mennään niin sanotusti kylmiltään. Tästä syystä väitöstilaisuus on jännä paikka jopa ohjaajalle. Väitöstilaisuuden tuloksena voi olla ”approved without corrections”, ”approved with minor corrections”, ”approved with major corrections” ja niin edelleen aina hylkäämiseen asti. Cambridge-vuosien aikana näin näiden kaikkien vaihtoehtojen toteutuvan, joten lähestyvä väitöstilaisuus aiheutti ajoittain jopa kauhua. Paine oli melkoinen, olinhan suomalaisen yliopistojen näkemyksen mukaan jopa epäpätevä hakemaan opiskelupaikkaa suoraan AMK-maisterin papereilla, siis ilman täydentäviä ns. siltaopintoja. Lisäksi tutkimukseni oli julkisista varoista rahoitettua. AMK-maistereita ei edelleenkään taida olla

kovin montaa tämän polun valinnutta, joten sillä saralla ei löytynyt kokemusten jakajaa – lähinnä ehkä muutamia epäilijöitä.

Jätin työni arvioitavaksi määräaikaan mennessä ja väittelin tammi-kuussa 2015. Ilokseni huomasin jopa nauttivani tilaisuudesta; Cambridgen yliopiston väitöskirjaprosessi oli kypsyttänyt minut keskustelemaan tutkimuksesta ihan uudella tasolla. Läpäisin väitöksen ”accepted with minor corrections”, ja korjauslista oli ilokseni huiman lyhyt. Heinä-kuussa 2015 valmistuin filosofian tohtoriksi insinööri-tieteistä (*PhD in Engineering*).

Lopuksi

Mitä tästä matkasta on jäänyt mieleen? Huikea elämys, elämäni pahin vuoristorata ja mieletön uuden osaamisen polku. Opin henkisesti sekä rämpimään että selviytymään, löysin ihania uusia ystäviä, ja se tuki, jota Suomessa sain perheeltäni, kollegoiltani ja ystäviltäni on ollut korvaamaton. Kirjoitan myös paremmin, opin analysoimaan tilanteita laaja-alaisesti, viestinnälliset taitoni kehittyivät, englanninkielen taitoni parani ja kyllä, ymmärrän nyt paljon paremmin myös insinöörejä.

Vuonna 2011 kirjoitin väitöskirjamatkastani seuraavasti: ”Kuten näkyy, polkuni ei ole ollut suora. Kuitenkin vahva tahtoni ja yrittäjämäinen toimintatapa sekä osaamiseni tasainen kehittäminen on vienyt minua eteenpäin. Väitöskirjan tekeminen on ollut yksi haaveistani, mutta aiemmin en olisi ollut valmis sen tekemiseen. Vieläkään tästä valmiudesta ei ole varmuutta, on vain edelleen tahto ja motivaatio sekä innostus. Se, että minut hyväksyttiin Cambridgen yliopistoon väitöskirjan tekijäksi, oli yksi askel sillan yli. Seuraavat askeleet kohti väitöskirjan valmistumista tulevat varmasti olemaan tähän mennessä elämäni haastavimmat.”

Cambridgen läpi virtaa Cam-joki, ja laskujeni mukaan sen yli kulkee 12 siltaa. Ensimmäisenä syksynä treenasin niiden ylittämistä pyöräillen ja juosten ja alittamista jokiveneellä. Vaikka sillat näyttävät pieniltä, niissä on yllättäviä jyrkkyysasteita, korkeuseroja ja kuoppia. Monen monta kertaa olin kompastua, lyödä pääni tai polkijasta oli loppua puhti. Loppujen lopuksi polku niiden yli tuli tutuksi ja alituksetkin jo sujuivat. Myös väitöskirjamatkan varrella oli monia yllättäviä tilanteita, jotka aiheuttivat kompuroimista, mutta sinnikäs ”treenaaminen” vei eteenpäin.

Allekirjoitan, että väitöskirjan tekeminen vaatii vahvaa tahtoa, motivaatiota, innostusta ja sitkeyttä. Allekirjoitan myös sen, että väitöskirja-

prosessissa AMK-maisterikoulutuksella pärjää loistavasti, jopa kansainvälisessä huippuyliopistossa. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto ei siis omalla kohdallani ole ainakaan ollut umpikuja, vaan täysin päinvastainen kokemus. Se on avannut minulle monia vaihtoehtoja niin oman osaamiseni kehittämässä kuin työmahdollisuuksien osalta.

